

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

УДК: 637.07

Q 13

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ РИНКУ ПРОДУКЦІЇ ПТАХІВНИЦТВА В УКРАЇНІ

*Білоусова С.В.,**д.е.н., професор кафедри менеджменту**Правоторов С.Б.,**аспірант кафедри маркетингу**Міжнародного університету бізнесу і права*

Постановка проблеми. Для успішного маркетингу та планування виробництва продукції птахівництва велике значення має моніторинг стану галузі і прогнозування розвитку виробництва на певний період. Аналіз статистичних даних за минулий період дозволяє набути загальних тенденцій щодо подальшого розвитку виробництва продукції. Упродовж останнього часу при загальному занепаді тваринництва птахівництво є галуззю, що розвивається досить стрімко й динамічно, проте залишається проблемною, а значна частина птахофабрик збиткові [1]. Отже, для підвищення ефективності роботи галузі в цілому передусім необхідно виявити основні проблеми і перспективи розвитку птахівництва.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми розвитку птахівництва знайшли своє відображення в працях когорти вітчизняних учених, серед яких Л.А. Євчук, В.Г. Андрійчук, Г.І. Дідура, М.І. Сахацький, В.П. Бородай, В.В. Прядко, І.Г. Кириленко, Б.А. Мельник, С.І. Михайлов, Ю.О. Рябокони, М.Ф. Шкляр, Ф.О. Ярошенко, Л.С. Патрева, О.М. Шпичаката інші.

Праці цих учених зробили вагомий внесок у розв'язання практичних аспектів цієї проблеми. Але зважаючи на швидкий розвиток птахівництва в мінливому ринковому середовищі, необхідно продовжувати дослідження специфіки й особливостей функціонування підприємств галузі, шукати шляхи підвищення її ефективності.

Нерозв'язані складники загальної проблеми. Завдання дослідження полягають у комплексному вивченні питань стану розвитку галузі, виявленні проблем та особливостей формування конкурентного середовища ринку продукції птахівництва в Україні за сучасних умов. Визначення потенційних можливостей і шляхів підвищення ефективності господарської діяльності птахівничих підприємств.

Формування цілей статі. Птахівництво в Україні та у світі є найшвидкостиглішою та економічно вигідною галуззю тваринництва. Воно забезпечує населення високопоживними дієтичними продуктами харчування, а промисловість сировиною і має низку істотних переваг перед іншими галузями тваринництва: високу оплату корму приростом живої маси птиці, швидкою енергією росту, швидкостиглістю, порівняно дешевою та доступнішою для населення продукцією [2]. Тому розв'язання проблеми підвищення ефективності підприємницької діяльності у сфері виробництва продукції птахівництва має зараз важливе практичне значення.

Виклад основного матеріалу. В Україні птахівництво було і нині залишається важливим складником у забезпеченні населення продуктами харчування, а переробну промисловість – сировиною [3]. Найбільшими виробниками м'яса птиці в Україні є зони степу і лісостепу, де зосереджено найбільша частка птахофабрик.

Лідерами за обсягами реалізованих на забій птиці є такі області: Черкаська – 306,2 тис. т; Вінницька – 252,2 тис. т; Дніпропетровська – 175,3 тис. т; Київська – 160,8 тис. т; Волинська – 72,8 тис. т [3].

За 2014 р. сільськогосподарськими підприємствами України було вирощено 1208,5 тис. т [3].

тис. т (у живій масі) птиці всіх видів, що вище показника 2013 р. на 6,9% або на 77,7 тис. т. Реалізовано на забій 1161,7 тис. т (у живій масі) м'яса птиці всіх видів. Щодо показника минулого року, обсяг реалізованої на забій птиці збільшився на 7,8% або на 84,2 тис. т відповідно. Із неї реалізовано бройлерів 1099,2 тис. т, що на 7,6% (77,4 тис. т) вище показника минулого року.

Лідерами з вирощування сільськогосподарської птиці є Київська, Вінницька та Черкаська області. Саме в цих регіонах зосереджене найбільша кількість птахівничих підприємств.

Загальна чисельність поголів'я сільськогосподарської птиці в усіх категоріях господарств України становила 230837,9 тисяч голів, що на 98,1% більше від аналогічного періоду минулого року.

На всі процеси, які відбулись у галузі птахівництва упродовж 1990–2014 років, вплинули події, до яких призвів розпад Радянського Союзу та розрив економічних зв'язків з іншими країнами, зміна економічних відносин між сільськогосподарськими виробниками та переробними підприємствами, недосконала система ціноутворення та збуту продукції птахівництва, невідповідні механізми постачання кормів та інших ресурсів, відсутність цілеспрямованої державної підтримки, що призвело до того, що собівартість продукції почала значно перевищувати ціну реалізації. Унаслідок цього птахівничі підприємства в 90-х роках змушені були скорочувати чисельність поголів'я птиці, що, у свою чергу, призвело до стрімкого падіння обсягів виробництва птахівничої продукції. Упродовж останніх років у результаті реалізації заходів щодо стабілізації та нарощування обсягів виробництва продукції птахівництва галузь стійко й динамічно розвивається.

Динаміка чисельності поголів'я сільськогосподарської птиці від 1990 року і дотепер вплинула прямо пропорційно і на обсяги виробництва яєць у регіонах. На даний момент виробництвом яєць у країні, здебільшого займаються сільськогосподарські підприємства та фермерські господарства. Так званих «домашніх» яєць на ринку нині не більше 30–40%. Тоді як ще років 5 тому хорошу конкуренцію птахофабрикам, а точніше 50% на 50%, складала саме господарства населення.

Лідерами з виробництва яєць є Київська та Хмельницька області. Саме в цих регіонах на птахівничих підприємствах вирощується найбільша кількість курей-несучок.

Загальна чисельність виробництва яєць у всіх категоріях господарств України становила 18568 млн шт, що на 105,3% більше від аналогічного періоду минулого року.

Проаналізуємо виробництво основних видів продукції тваринництва за регіонами у січні-липні 2015 року (табл.1) [5].

Як видно з таблиці, лідерами виробництва м'яса та молока є Вінницька й Черкаська області, а яєць – Київська, Херсонська та Хмельницька області.

Фази активного розвитку і становлення, через які пройшов ринок м'яса птиці в 2000-2014 рр., перетворили птахівництво в домінуючу галузь не тільки у тваринництві, але й у сільському господарстві України в цілому. Завдяки збільшенню кількості голів птиці відбулося нарощування обсягів виробництва птахівничої продукції, а саме м'яса птиці та харчових яєць.

Останніми роками для подальшого нарощування обсягів виробництва виробники м'яса птиці повинні будуть розв'язати низку таких проблем, як зниження купівельної спроможності населення, високі ціни на корми, розвиток і активне лобювання інтересів виробників свинини, труднощі з розвитком експортних ринків збуту тощо. Крім того, істотно впливати на ринок у найближчій перспективі буде зростаюча конкуренція між безпосередніми виробниками [8].

Таблиця 1

Виробництво продукції тваринництва за регіонами

1	М'ясо (у забійній вазі); тис. т		Молоко, тис. т		Яйця, млн шт	
	тис. т	у % до відповідного періоду 2014 р.	тис. т	у % до відповідного періоду 2014 р.	млн шт	у % до відповідного періоду 2014 р.
2	3	4	5	6	7	8
Україна	1762,6	97,6	6327,2	95,5	10656,0	85,8
області						
Вінницька	241,7	118,9	495,1	98,1	524,7	105,4
Волинська	86,6	97,6	265,1	93,2	143,1	101,6
Дніпропетровська	166,8	101,5	198,9	95,9	575,9	93,8
Донецька	72,6	80,9	143,2	77,3	390,1	32,8
Житомирська	40,4	102,8	349,4	96,6	363,5	98,4
Закарпатська	38,7	98,0	208,6	89,8	225,4	100,2
Запорізька	47,1	93,5	159,2	96,9	430,8	102,8
Івано-Франківська	64,6	107,0	258,2	99,4	434,5	79,3
Київська	171,6	95,8	261,3	94,5	1632,2	104,4
Кіровоградська	41,0	97,6	190,6	95,6	332,4	103,0
Луганська	16,2	51,1	111,7	69,2	80,6	18,3
Львівська	92,8	97,2	358,1	95,4	346,1	102,5
Миколаївська	19,3	90,2	207,9	92,1	176,2	53,6
Одеська	37,1	103,1	232,0	96,5	245,2	100,2
Полтавська	57,1	94,4	456,5	97,8	386,4	106,1
Рівненська	44,0	88,0	263,9	97,7	351,9	108,2
Сумська	33,6	94,1	248,0	97,9	252,5	93,3
Тернопільська	43,2	106,4	255,7	95,3	326,1	112,7
Харківська	63,7	90,2	307,2	99,4	479,6	67,2
Херсонська	45,3	110,3	182,4	100,4	1054,2	99,4
Хмельницька	49,1	95,5	351,0	96,6	1010,8	84,7
Черкаська	230,6	93,2	320,8	100,9	456,4	86,1
Чернівецька	29,7	93,7	163,3	98,5	242,8	101,9
Чернігівська	29,8	84,2	320,1	96,0	194,6	100,6

Дуже важливим показником, що характеризує рівень розвитку птахівництва і який безпосередньо впливає на формування і функціонування продовольчого ринку, є виробництво м'яса птиці в забійній масі. Цей показник має два джерела надходження: вирощування бройлерів до 40-денного віку та кінцевий забій птиці після завершення періоду яйценосності.

Висновки. Ринок м'яса птиці динамічно розвивається на сучасному етапі. Однак окремі важливі аспекти ефективного розвитку птахівництва ще й досі перебувають на стадії розробки та вдосконалення.

Птахівництво в Україні й у світі є одним з основних виробників тваринного білка, необхідного для організму людини, який економічно доступний для більшості споживачів. Протягом останнього часу при загальному занепаді тваринництва, птахівництво є галуззю, що розвивається досить стрімко й динамічно, проте залишається проблемною, а значна частина птахофабрик збиткові. Отже, для підвищення ефективності роботи галузі в цілому насамперед необхідно виявити основні проблеми і перспективи розвитку птахівництва.

Нині у світовій структурі м'яса всіх видів тварин птиця посідає друге місце після свинини. 2020 року м'ясо птиці буде посідати перше місце. За даними ФАО ООН, щорічний приріст м'яса в 2011–2025 рр. становитиме: по птиці – 3,1%, свинині – 2,6, яловичині – 1,3 та інших видах тварин – 0,2%. Країнами-лідерами виробництва м'яса птиці є США, Китай і Бразилія.

Перелік використаних джерел:

1. Ярошенко Ф.О. Птахівництво України : стан, проблеми і перспективи розвитку. – К. : Аграрна наука, 2004. – 506 с.
2. Іщенко Ю.Б. Птахівництво України : аналітичний огляд / Ю.Б. Іщенко. – Харків, 2013. – 74 с.
3. Сучасний стан та прогноз розвитку ринку м'яса птахів // Пропозиція, 2010. – №3. – С.34–38.
4. www.ks.ukrstat.gov.ua- офіційний сайт Державного комітету статистики.
5. www.ukrstat.gov.ua- офіційний сайт Державного комітету статистики.
6. Оптові та оптово-роздрібні ринки сільськогосподарської продукції [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.minagro.gov.ua/
7. Тваринництво України : статистичний збірник / за ред. Ю.М. Остапчука. – К. : Державний комітет статистики України, 2012. – 199 с.
8. Світове виробництво м'яса буде рости, прогнозує ФАО [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [http:// agrex.gov.ua/2013/05/28/svitove-virobnitstvo-m-yasa-bude-rosti-prognozuje-fao](http://agrex.gov.ua/2013/05/28/svitove-virobnitstvo-m-yasa-bude-rosti-prognozuje-fao).
9. Соловійов І.О. Агрмаркетинг : системна методологія, реалізація концепції: монографія / І. О. Соловійов Херсон: Олди-плюс, 2008. – 344 с.
10. Березін О.В. Продовольчий ринок України : теоретико-методологічні засади формування і розвитку : монографія / О.В. Березін. – К. : Центр учбової літератури, 2008. – 184 с.

УДК 332.8

R 000

УПРАВЛЕНИЕ ИННОВАЦИОННЫМ РАЗВИТИЕМ ЖИЛИЩНОЙ СФЕРЫ ЭКОНОМИКИ РЕГИОНА В УСЛОВИЯХ ДЕЦЕНТРАЛИЗАЦИИ

Гелеверя Е.М.

*к.э.н., доцент кафедры экономики
Харьковского национального университета
строительства и архитектуры*

Постановка проблемы. Развитие всех сфер региональной экономики в условиях децентрализации связано с эффективным функционированием приоритетных отраслей, которое зависит от инвестирования в разработку инновационных технологий и их использования для создания продукции. Приоритетность жилищной сферы в региональной экономике обусловлена тем, что одной из первичных потребностей индивидуума и общества является потребность в жилье, воспроизводство которого стимулирует развитие общественного производства и социальной инфраструктуры, способствует формированию соответствующего уровня и качества жизни местного населения. Простое желание человека улучшить свои жилищные условия, соответствующие требованиям постиндустриальной экономики, служит стимулом роста валового регионального дохода, развития хозяйства и научно-технического прогресса с мультипликативным эффектом.

Анализ последних исследований и публикаций. Исследованию этих вопросов посвящены научные работы Бабаева В.Н., Глазьева С.Ю., Дементьева В.Е., Торкатя Тяна Р.Б., Ульяновой О.Ю., Шкодовского Ю.М., Шутенко Л.Н. [3–10] и др.